

Waar geen mens ooit is geweest

De beginzin van de legendarische serie Star Trek. Wat moet dat bij een online expositie van foto's over wandelen zult u zeggen.

Heel veel, want het gaat verder:

“These are the voyages of the Starship Enterprise, its five-year mission: to explore strange new worlds. To seek out new life and new civilizations. To boldly go where no man has gone before.”

Het is niet zo dat ik dit altijd in mijn hoofd heb bij de start van een wandeling, die ik meestal samen met mijn vrouw maak, maar soms toch wel moet ik u bekennen. Er is onderweg zoveel te zien met inderdaad figuurlijk nieuw leven en beschavingen.

Wandelen bij de grafheuvels op de Edese Heide

Het zijn verschillende werelden rond Ede. Het Wekeromse Zand oogt als een andere planeet, in het bos er omheen verwacht je dat er een hobbit kan

opduiken. En wat dacht u van mijn favoriete plek, de Drieberg, een enorme grafheuvel. Je voelt de beschaving van de eerste bewoning in wat we nu Nederland noemen. Men vestigde zich hier op de grens van hoog en laag. 1800 voor Christus was het veel drukker op de Edese heide dan nu.

Een paar kilometer verder ligt de Heidebloemplas met daarnaast de oorsprong van de Renkumse beek. De ijsmassa's drukten de grond zo hard aan dat het water hier bleef staan en er een landbouwenclave is ontstaan. Wanneer je na veel regen hier door de oogharen kijkt en die meanderende beek ziet, dan denk je: 'zo moet het in de IJstijd zijn geweest.'

Maar je kunt ook de klompenpaden rond Lunteren en Ederveen nemen. Dan zie je hoe er geploeterd is door de keuterboertjes op die schrale grond. Of ga naar het Otterlose Zand en loop eens door Onderlangs. Daar zie je een opgeworpen zandwal omdat men 150 jaar geleden nog dacht dat Otterlo door het zand ondergestoven zou worden.

Houd je van de formele landschappen dan heb je Kernhem en Hoekelum. Bij dat laatste landgoed is er nog een sprenghoeve en een oude ijskelder. Ik kom na drie jaar burgemeesterschap bij wandelingen nog steeds op nieuwe plekken zoals Oud-Reemst met verrassende open ruimtes en wilde paarden. De Valerberg met uitzichttoren waar je kunt uitkijken over de vlakte waar ooit ijzeroer werd gedolven voor ijzerproductie.

Tot slot, ook goed om te weten dat je rond Ede niets hoeft. Je kunt ook gewoon door Planken Wambuis struinen, het Lunterse Buurtbos bekijken (een pareltje met een bijzondere geschiedenis), of het Bennekomse Heitje dat door vrijwilligers wordt onderhouden opzoeken. Ga gewoon aan de wandel, je ziet wat je wilt zien.

Veel wandelplezier!

René Verhulst
Burgemeester van Ede